

# הלכה ערוכה

## הלכות שביעית

הלכה למעשה  
ממקורותיהם בש"ס ופוסקים  
ועד לשאלות המצויות בזמננו

נאמרו ברבים ונכתבו בשנת השמיטה תשס"א  
על ידי  
הגאון רבי **אברהם צבי הכהן שליט"א**  
אב"ד ורב פוסק בירושלים ת"ו  
ודמ"צ בבני ברק

להדר ליטול ידיים גם לפני אכילת פירות שביעית, משום כבוד קדושת שביעית.<sup>37</sup>

### הפסד פירות שביעית

#### הפסד ביידיים

שנינו בגמ' (מסכת גיב ע"ב): "רבי אילעאי קץ כפנייתא דשביעית (פירש"י, דקל טען כפנייתא, והן המרים קטנים שלא כישלו, וקצץ הרקל לעצים, והפסיד כפנייתא, היכי עבדי הכי, לאכלה אמר רחמנא, ולא להפסד, וכי תימא, הני מילי היבא גזנית לפרא (פירש"י, מדי שנמר אסור להסדירו), אבל היבא דלא נחית לפרא לא, והאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוח, הני מתחלי דערלה (פירש"י, שומר הגזל סביבות התמרים בטקנו, כעין פסק הגזל סביבות אגוזי יער הרקות) אסורי (פירש"י, משום ערלה, ולא הוה כעין אלא שם פירי עליהם, והאיל ונעשו שומר לפירי, והאיל ונעשו שומר לפירי, ושומר לפירי אימת הוה, בכופרי (פירש"י, כשן קטנת, וכופרי הוא כפניות, וכשנדיילין הוא יבש ונפול), וקא קרי להו פירי (פירש"י, אלמא כפניות קרוין פירי), אלא רבי אילעאי בדניסחני קץ (פירש"י, המרים של דקל וכו, ואין בהשליטין בו עולמית, וגודרין אותן בניסן והן מתבטלות מאליהן בכלי נפת המרים, ולעולם הן קטנות, הלכך ר' אילעאי לא אפסיד מירי).

למדנו מכאן, שאסור להפסיד פירות שביעית, כמו כן למדנו, שאיסור זה קיים אפילו כשהפירות לא הגיעו עדיין למצב שהם ראויים להיאכל.

מנה האיסור להפסיד פירות שביעית, אסור לכבות נר הבדלה בין של שביעית, לשיש ממנו על עיניו או בכיסו, למלא כוס על גדוהיה באופן שישפך ממנה יין (אלא אם היין נשפך לתוך צלחת), או להטיף מן הכוס כמי הנהוג בבלי הסדר.

משעם זה כתב בסדר השביעית (סעי' ח'): "אם נשאר לך תבשיל, שעי' נתחתו בפת יפסל ותיך מאכילת אדם, אסור להניחו תוך הפת הזה".

37 אכנס בספר תורת הארץ סי' ח' סוף אות ס"א נוקט, שצריך נטילת ידיים לאכילת פירות שביעית מכל סען מסיבה כשמן של שביעית.

ונראה פשוט שאסור להניח פירות שביעית (אפילו שלא כדרך הפסד או כיוון) במקום שילקחו לגריסה במכונית האשפתה או לשייפה במזבלה ע"י יהודים, כיון שמכשילים באיסור הפסד פירות שביעית (וראה עוד משיב הלחן), ויש לנהוג כמו שכתב החזון איש (שביעית סי' י"ז ס"ק י"א): "מניח בכלי עד שיתעפש ויפסל, ואז מותר להשליכה".

שנינו בתוספתא (שביעית פ"ג): "החושש בשנינו לא יגמגם בהן את החומץ ויהא פולט, אבל מגמגם וכולע ומטבל כדרכו ואינו חושש.

לשון זו מציינו בגמ' (שבת ק"א ע"א) גם לענין שבת, ושם מסקנת ההלכה (בש"ע א"ח סי' שכ"ח סעי' ל"ב וכמ"ב שם ס"ק ק"א וק"ב) שאסור להשרות חומץ וי"ש כמיו אפילו אם כולע אח"כ, כיון שניכר שעושה לרפואה, ורפואה אסורה בשבת. אמנם לענין שביעית נראה לעגור שאין איסור אם משהה ואח"כ בולע, שהרי מ"ס לא הפסיד את החומץ והי"ש, אלא נדגה מטנו.

#### מהי"ת יין ומיין במים

איחא בגמ' (ע"ו ל' ע"א): "אמר רבא, הלכתא יין מווג יש בו משום גילוי ויש בו משום יין נסך". וכתב הרא"ש (שם פ"ב סי"ב): "יין גמור אדם מווגו לפי טבעו ומנהגו, הילכך כל זמן שיש בו טעם יין, יש בו משום יין נסך. אבל הרשב"א בתורת הבית (כ"ה סי' ט"ז) כתב: "יש מגדולי החכמים שהתירו אפילו יין של גוים שנפל לתוך ששה חלקי מים, שנתון טעם לפגם הוא בתוך מים מרובים כל כך", ומוכח מדבריו שאם מווג יין בששה חלקי מים, נחשב היין לפגום, ומאכר ע"י כך שם יין. הרמ"א ב"י"ד (סי' קצ"ב סעי' ה') הביא את שתי הדעות, ובאו"ח (סי' ר"ד סעי' ה') פסק הרמ"א לענין ברכת כה"ג, שחלק אחד יין בששה חלקי מים וראי כולו ומכריכים עליו שהג"ב וכתבו ש"ע הרב (שם סעי' ט') והמ"ב (שם ס"ק כ"ט), שאפילו אם יש יותר מאחד לשש, כבוד שאין מכריכים עליו כה"ג, אלא אם הוא יין חזק שראוי לשותוה ע"י מויגה כזאת ודוך בני"א לשתותו במקום יין ע"י מדינה זו.

מסתבר לפי, שאין לערב יין בששה חלקי מים, כיון שמספיד בכך את טעם היין, ואפילו כפחות מזה אסור, אם ע"י כך מאכר היין את טעמו, ואין דרך לשתותו כן.

אברהם צבי הכהן  
טורה צדק ורי"ם  
בעזריאל בני ברק  
במסגרת "יצב אברהם"  
"מיצד מבויבוי" רחלבה קרובה"

רח שבע השט"א

מה מאי שמחתי, שדידי רה"ל ר' משה דוד דייטש  
שלמ"א, עוסק בהוצאת השעורים לרבים על הלכות שמיטה  
לאוד עולם. כבר אהבתי נבוא בהוצאת השעורים על הלכות  
ברכות הענין ועל הלכות מקנה, ומחויק אני לו מובה מרובה  
על כל פעלו, הן בארען השעורים, והן בהוצאתם לאור.

הריני לברכו בברכה המשולשת - ברכת כתנים באהבה,  
שיזכה לישב על העזרה ועל התעודה ולראות בנים ובני בנים  
חיים וקיימים עוסקים בתורה ובמצוות לשמה, מתוך נחת  
והרחבה.

כ"ד צעד התלמידים הצעד שכבהונה

אברהם צבי הכהן

## תוכן הענינים

ט ..... פרק ראשון: פתיחה

ושבתה הארץ שבת לך / שוך לא תורע וכרמך לא תזמר / את ספיח  
קצירך לא תקצור ואת ענבי נזרך לא תבער / והיותה שבת הארץ לכם  
לאכלה / ולבהמתך ולחיה אשר בארצך תהיה כל תבואתה לאכל /  
והשביעת חשטטנה ונחשתה / בחריש ובקציר תשבות / סיכום

כ ..... פרק שני: שביעות בזמן הזה

אם שביעות נזהגת בזמן שאין היובל נהג / קדשה ראשונה ושנייה. אם  
בטלה מומתת החורבן / הברכת הראשונים והאחרונים במחלקת רבי  
ורבנן / גדר מצות שמיטה כוה"ז

כט ..... פרק שלישי: חשבון שנת השמיטה

לו ..... פרק רביעי: דיני שביעות בשרות נכרים ובמיתותיהם

אין קנין לנכרי / לכס ולא לנכרי / קדשה שנייה מדרבנן / המנהג  
בתקופת הראשונים / מחלוקת הכסו צפת / המנהג בשנת המחלוקת  
ולאחריה / הברכת החזון איש / ספויים במירת נכרים

מג ..... פרק חמישי: היתר המכירה

איסור מכירת קרקע לנכרים / תולדות היתר המכירה תורתו / מכירת  
האוסרים / הברכת פוסקי זמננו.

מח ..... פרק ששי: גבולות הארץ

כיבוש עולי מצרים ועולי בבל / עבר הירדן / גבול דרום / גוש קטיף  
ופיתחת רפיח / דרום הערבה

נב ..... פרק שביעי: גידולים בעצץ נקוב ושאינו נקוב ובאגוזות

מקור דין עצץ נקוב ושאינו נקוב / דין עצץ נקוב ושאינו נקוב לענין  
שביעית / גדר עצץ החרץ מן הקרקע / עצץ המונע על בני אבן.